



Sak 3/25 Kvote for betinget skadefelling av gaupe i region 3/Oppland i 2025/26

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 3 vedtar en kvote på 3 gauper for betinget skadefelling. Kvoten gjelder for perioden fra 1. juni 2025 til 15. februar 2026 eller til kvoten er fylt dersom det skjer før perioden er slutt. Kvoten gjelder for hele rovviltregion 3/ Oppland.

Vi stiller følgende vilkår:

- Forvaltningsplanen for rovvilt i region 3 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser, jf. også rovviltforskriften §§ 1, 6 og 9.
- Felling eller forsøk på felling av gaupe skal umiddelbart meldes til Statsforvalteren på telefon 970 29 840. Skytter har ansvaret for at meldingen kommer frem, også der dette videreformidles via andre (f.eks. fellingsleder). Utenom åpningstidene for Statsforvalterens vakttelefon, skal det sendes melding på SMS.
- Den som skadeskyter gaupe, skal uten opphold underrette Statsforvalteren på telefon 970 29 840 og nærmeste politimyndighet.

Vedtaket er fattet etter § 7 og § 8 i rovviltforskriften, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b. Gjennom saksutredningen er nemnda forelagt den siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen om gaupas bestandsstatus- og utvikling. Nemnda viser til sekretariatets vurderinger om at et slik uttak ikke vil medføre for stor belastning på gaupebestanden, og at de rettslige vilkårene for å fastsette kvote for betinget skadefelling av gaupe er oppfylt.

Her finner du [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#).



Bakgrunn for saken

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for skadefelling jf. rovviltforskriften § 8, når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og den områdeavgrensning som er satt, jf. rovviltforskriften § 9. Kvote for betinget skadefelling som er vedtatt av rovviltnemnda gjelder fra 1. juni til og med 15. februar.

Bestandssituasjonen for gaupe

Den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er NINA-rapport 2475b «[Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2024](#)». Bestandsutvikling hos gaupe blir overvåket ved bruk av to metoder. Hvert år gjøres en beregning av antall familiegrupper på bakgrunn av observasjoner av familiegrupper over hele landet. I deler av landet (Oppland inkludert) er det i tillegg opprettet et fast nettverk av takseringslinjer som går hver vinter, der utviklingen i gaupebestanden kan følges over tid ved endringer i sporkryssingsfrekvens ("gaupeindeks").

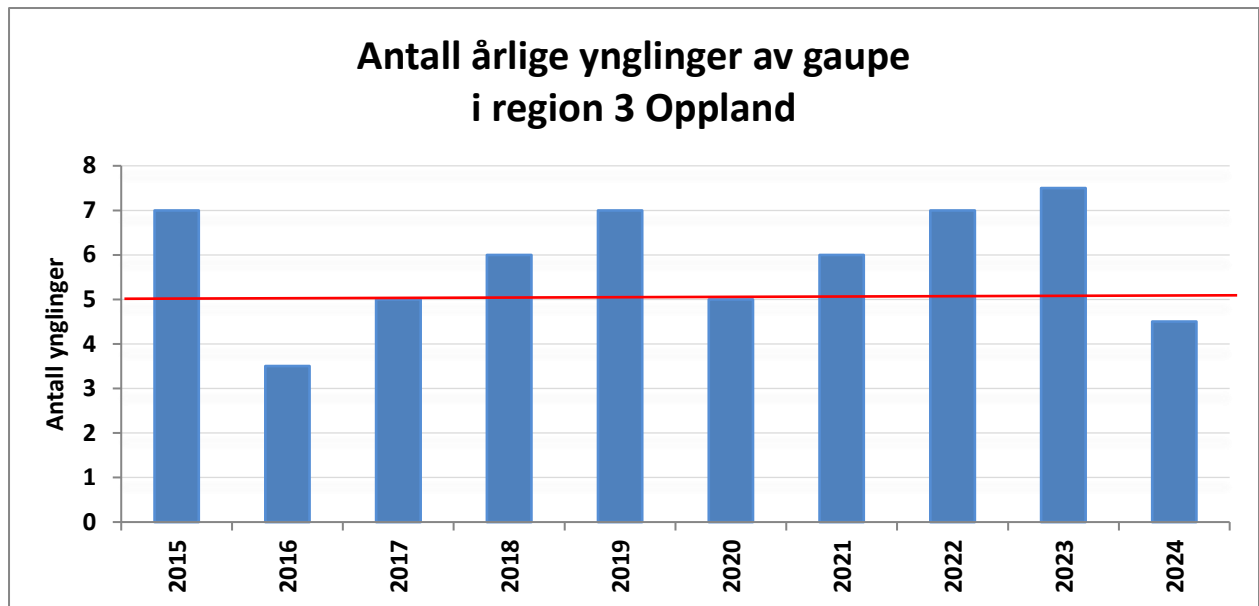
Rovviltnemnda og Statsforvalteren har i samarbeid med bl.a. NJFF Oppland igangsatt en supplerende registrering av gaupe i fylket. Dette ble første gang gjennomført i 2007 og har senere blitt videreført og forsterket.

Mens beregningen av antallet familiegrupper tar utgangspunkt i fjorårets familiegruppetellinger, lages det også en prognose for antall familiegrupper før jakt i 2025. Grunnlaget for prognosen er familiegrupperregistreringer og uttaket av gaupe i 2024. Beregningen gjøres både på landsbasis og for den enkelte rovviltregion.

Registrering av familiegrupper

På landsbasis hadde gaupebestanden sin siste topp i 2009 med 92 ynglinger. Gaupebestanden lå i 2020 og 2021 over det nasjonale bestandsmålet på 65 ynglinger, men i 2022 var det en nedgang til 58,5 ynglinger. De to seneste årene har antallet familiegrupper vært over det nasjonale bestandsmålet, med 71,5 familiegrupper i 2023 og 78 familiegrupper i 2024.

I region 3/ Oppland er det regionale bestandsmålet på 5 ynglinger. I perioden 2022-2024 ble det registrert henholdsvis 7, 7,5 og 4,5 familiegrupper i regionen (figur 1). Dette gir et snitt på 6,3 ynglinger for denne 3-års perioden, og bestandsmålet i region 3 er dermed oppnådd.



Figur 1. Registrerte familiegrupper av gaupe i region 3/ Oppland 2015-2024. Den røde linjen angir markerer bestandsmålet for region 3. Data hentet fra [NINA Rapporter](#).

Prognose over antall familiegrupper i 2024

Gjennom prognosemodellen er det beregnet at bestanden i region 3 trolig vil være rundt 5,5 familiegrupper i 2025. Det er 38 % sannsynlighet for at bestanden i region 3 vil ligge under bestandsmålet på 5 familiegrupper i 2025. Resultatene fra gauperegistreringene, som vil vise hvor mange familiegrupper som faktisk er påvist sist vinter, vil først foreligge i juni.

Skadefelling, kvotejakt og annen avgang

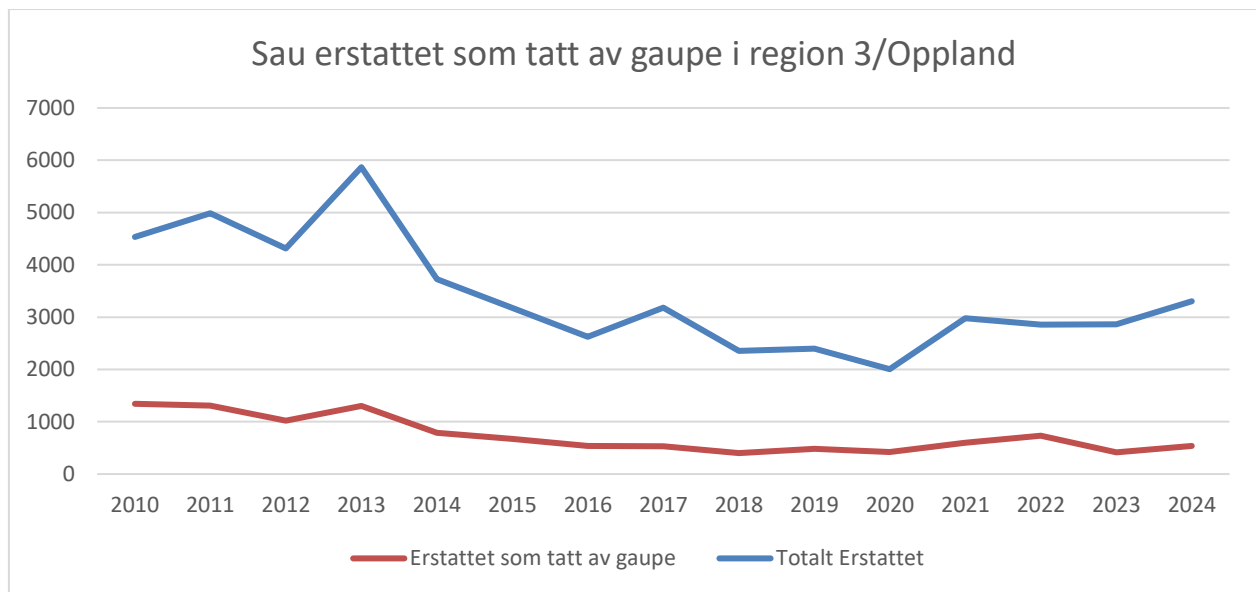
De tre siste årene er det registrert en irregulær avgang (menneskeskapt) på 3 gauper i region 3/Oppland. Under kvotejakta i 2025 ble det felt to dyr av en kvote på fire dyr. I tillegg ble to dyr, hvorav ett felt i påberopt nødverge og ett påkjørt, trukket fra kvoten før jaktstart (ett dyr var innenfor forvaltningsområdet for gaupe, og ett dyr utenfor). De to dyrene som ble felt under kvotejakta, ble felt utenfor forvaltningsområdet for gaupe. Det har i perioden fra 2015 blitt felt to gauper på skadefelling i region 3 (Lillehammer i 2022 og Øyer i 2021).

Taps- og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Det har vært en nedadgående trend i antall gaupeskader på sau over år, se figur 2. De siste årene har trenden igjen vært litt stigende. I 2024 ble det dokumentert 20 gaupeskader på sau, og 539 sau ble erstattet som tapt til gaupe.



Sekretariatet for roviltnemnda i region 3 – Saksframlegg



Figur 2. Antallet sau erstatta som tatt av gaupe i region 3/ Oppland i perioden 2010 – 2024.

Det forekommer også noe gaupeskader på tamrein i region 3. Skadeomfanget varierer fra år til år, og det ble sist dokumentert tap av rein til gaupe i region 3 i 1994 (to dokumenterte skader). Siste reindriftsår (2023/24) ble det erstattet 12 tamrein som tapt til gaupe i regionen.

Sekretariatets vurderinger

Roviltnemndas myndighet

Roviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/Oppland de tre siste årene (2022-2024) på 6,3. Bestanden ligger dermed over bestandsmålet på 5 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å vedta kvote for betinget skadefelling.

Sekretariatenes vurdering av det rettslige grunnlaget

I henhold til naturmangfoldloven § 18, bokstav b kan felling av gaupe tillates for å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Loven må forstås slik at den oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang. For gaupe er det i praksis skade på sau og tamrein som er aktuelle skadetyper.

Vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det slippes et stort antall husdyr og tamrein på beite fordelt over hele regionen, og det oppstår årlig betydelige tap av beitedyr forårsaket av gaupe i en del områder. Hvor skadene oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. I 2024 ble det erstattet 539 sauer og 12 tamrein som tapt til av gaupe i region 3.



Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3 – Saksframlegg

Tapstrenden de siste tre til fire årene viser at tap av sau til gaupe i størst grad skjer utenfor forvaltningssonen for gaupe, men det forekommer også en del skadesituasjoner innenfor forvaltningsområdet. Sekretariatet mener derfor at skadefellingskvoten bør gjelde for hele region 3/ Oppland for å kunne håndtere akutte skadesituasjoner der vilkårene for felling er oppfylt. Sekretariatet viser i den sammenheng til at Statsforvalteren i hvert tilfelle der det kan være aktuelt å gi fellingstillatelse må vurdere om vilkårene i rovviltforskriften og naturmangfoldloven er oppfylt. Forvaltningsplanen for rovvilt i region 3 skal ligge til grunn for iverksettelse av eventuelle fellingstillatelser.

Etter sekretariatets oppfatning er det et visst skadepotensial på sau både innenfor beiteprioritert område og innenfor forvaltningsområdet for gaupe. Det vil med stor sannsynlighet oppstå skader på sau og tamrein i region 3/ Oppland også i kommende beitesesong. Sekretariatet anser at vilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b er oppfylt for hele regionen.

Vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse- fastsettelse av kvote

Ifølge naturmangfoldloven § 18, andre ledd, kan vedtak bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Ved vurdering av kvote for skadefelling skal rovviltnemndene, ifølge kommentarene til § 7 annet ledd, gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle bestandsmålet for regionen.

I region 3 har bestanden vært på eller over bestandsmålet siden 2017. I 2024 ble det registrert 4,5 ynglinger av gaupe i regionen, mens de to foregående årene ble det registrert henholdsvis 7 og 7,5 ynglinger. Gjennomsnitt for de tre siste årene (2022-2024) er på 6,3 ynglinger. Beregninger ved bruk av prognosemodellen viser at det er 38 % sannsynlighet for at gaupebestanden er under det regionale bestandsmålet i 2025.

I perioden 1. april 2024 til 1. februar 2025 har det vært en kjent avgang på 4 gauper i regionen. Av disse er 2 felt under kvotejakta vinteren 24/25, 1 felt i påberopt nødverge og 1 påkjørt av bil. Blant disse dyrene var det en avgang på to hanngauper, en voksen hunn og en hunn under reproduktiv alder.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Dette innebærer at det skal være en lav terskel for felling av skadegjørende individer i beiteprioriterte områder. Tilsvarende skal det være en høyere terskel i rovviltprioriterte områder der beitebruket skal tilpasses rovviltsituasjonen.

I 2024 fastsatte rovviltnemnda en kvote for betinget skadefelling på 3 gauper. I region 3 gis det et begrenset antall skadefellingstillatelser på gaupe hvert år. Det ble ikke felt gaupe under skadefelling i 2024. I 2021 ble det felt en gaupe under skadefelling i Øyer kommune, og i 2022 ble det felt en gaupe under skadefelling i Lillehammer kommune. Før dette er det ikke registrert gauper som er felt under skadefelling i region 3 (tall fra Rovbase). Det forekommer årlig skader både på inngjerdede beiter og i utmark, og sekretariatet anser at det er nødvendig med en kvote for betinget skadefelling av gaupe for å kunne håndtere akutte skadetilfeller på sau og tamrein. Ut ifra bestandssituasjonen, samt skadehistorikk og skadeomfang på husdyr forårsaket av gaupe, er sekretariatet av den oppfatning at rovviltnemnda bør vedta en kvote for skadefelling av 3



Sekretariatet for rovviltnemnda i region 3 – Saksframlegg

gauper. Det er tatt hensyn til at det kan forekomme noe irregulær avgang, blant annet ved påkjørsler, som vil trekkes fra kvoten.

Ut fra tilgjengelig kunnskap om bestandens status og utvikling, mener sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 3 gauper er forsvarlig med hensyn til den samlede belastningen på gaupebestanden. Et slikt uttak ansees å ikke ville true gaupebestandens overlevelse jf. naturmangfoldloven § 18 andre ledd. Med et slikt uttak mener sekretariatet at det også vil være tilstrekkelig sikkerhet for fem ynglinger av gaupe i regionen kommende år.

Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Skadepotensialet kan mest effektivt reduseres gjennom tiltak som skiller beitedyr og rovdyr, ved for eksempel å ta dyr ned fra beite når det oppstår skadesituasjoner. Samtidig er det mange områder der dyretall og forgrunnlag gjør tidlig sanking lite egnet. I mange områder er det ikke tilstrekkelig tilgang til innmarksbeiter/ beredskapsbeiter for å gjennomføre et slikt tiltak i stor skala. Tall fra erstatningsoppgjøret og påviste skadetilfeller viser også at en stor del av tapene forårsaket av gaupe i region 3 skjer på innmarksbeiter.

Forebyggende tiltak kan til en viss grad redusere omfanget av skader i en del områder. Etter sekretariatets vurdering foreligger det imidlertid ikke tiltak som på en tilfredsstillende måte kan forhindre omfattende skader av gaupe på husdyr og tamrein. Det vil fortsatt være et behov for å kunne ta ut skadegjørende individer i akutte skadesituasjoner, også innenfor forvaltningsområdet for gaupe. Vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte ansees å være oppfylt.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal ligge til grunn for all utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfoldet, jf. § 7, og vurderingene skal framgå av beslutningen. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd. Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt.

“Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak, og føre-var prinsippet kan tillegges mindre vekt.

Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus- og utvikling for arten nøye. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for gaupe i region 3/ Oppland mener sekretariatet å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for betinget skadefelling av gaupe, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevante i denne sammenheng.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 3/ Oppland. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige



Sekretariatet for roviltnemnda i region 3 – Saksframlegg

teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 3/ Oppland de tre siste årene er over bestandsmålet, og roviltnemnda har dermed myndighet til å vedta kvote for skadefelling av gaupe i 2025/26. Sekretariatet anser at det rettslige grunnlaget for å vedta kvote for skadefelling er oppfylt. For å forebygge skader på beitedyr, og med hensyn til bestandssituasjonen, anbefaler sekretariatet at det fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 3 gauper i region 3/ Oppland.

Med hilsen

Victoria Marie Kristiansen (e.f.)
avdelingsdirektør

Therese Ruud
seniorrådgiver

Sekretariatet for Roviltnemnda i region 3, 05.03.2025